

Hormatly Rustam Nurgaliýewiç!

Hormatly foruma gatnaşyjylar!

Hanymlar we jenaplar!

Ilki bilen, «Russiýa — Ýslam dünýäsi: KazanForum 2025» XVI halkara ykdysady foruma gatnaşyjylara mähirli salam bilen ýüzlenmäge rugsat ediň! Halkara ähmiýetli bu möhüm çärä gatnaşmaga we onda çykyş etmäge çakylyk üçin Tatarystan Respublikasynyň hormatly Baştutany Rustam Nurgaliýewiç Minnihanowa minnetdarlyk sözlerimi beýan edýärim.

Häzirki dünýä ösüşiniň esasy meýilleri, täze geoykdysady hakykatyň, ugurlaryň we görnüşleriň döredilmegi yslam dünýäsiniň önünde birnäçe uly wezipeleri goýýar. Olary çözmek üçin düýpli oýlanmak zerurdyr. Käbir ýagdaýlarda bolsa onuň häzirki zaman ykdysady dünýä gurluşynda biziň ýurtlarymyzyň orny we mümkinçilikleri barada täzedan pikirlenmegi, ileri tutulýan ugurlary dogry saýlamagy, hakyky artykmaçlyklary doly ulanmagy, pugta amaly esasyda mümkinçilikleri birleşdirmegi talap edýändigini aýdyňdyr.

Häzirki wagtda yslam dünýäsiniň ählumumy ykdysady ösüşde öňdebaryjylaryň biri hökmünde çykyş etmek üçin ähli mümkinçilikleriniň bardygyna ynanýaryn. Biziň ýurtlarymyz demografiýa, tebigy serişdeler, geografik ýerleşiş ýaly ugurlarda ajaýyp görkezijilere eýedir. Tehnologik dereje gysarnyksyz ösdürilýär. Maliýe we guramaçylyk mümkinçilikleri ýokarlandyrylýar, ylym-bilim binýady berkidilýär. Bularyň ählisi dürli ugurlarda iri, ösüş maksatly taslamalary öňe sürmekde gowy şertler bolup durýar, ählumumy ykdysady we maýa goýum giňişliginde yslam dünýäsine deňişli ýurtlaryň ornuny hem-de ähmiýetini artdyrýar.

Hormatly foruma gatnaşyjylar!

Türkmenistanyň halkara ykdysady hyzmatdaşlyga çemeleşmesi energetika, ulag-logistika we tehnologik ugurlary ileri tutmaga esaslanýar. Şunuň bilen baglylykda, yslam döwletleri Ýewraziýanyň Aziýa — Ýuwaş umman sebitinden Ýakyn Gündogar we Ýewropa ýurtlaryna çenli yklymy baglanyşdyrýan bitewi energetika, ulag we tehnologik guşagyny döredip bilerler diýip hasap edýärim. Hyzmatdaşlygyň şeýle görnüşi amala aşyrylan ýagdaýynda, energiýa serişdeleriniň, harytlaryň, hyzmatlaryň gysga ýol arkaly eltilmegi üpjün ediler. Şonuň netijesinde, uly giňişlikler, kuwwatly senagat we çig mal merkezleri birleşdiriler. Strategik babatda şeýle guşak ählumumy özara gatnaşyklaryň köprüsi bolup biler. Munuň bolsa haryt-nyrh syýasatyna, umuman, dünýä ykdysadyýetiniň ähli ýagdaýyna oňyn täsir edip biljekdigini gürrüňsizdir. Şunuň bilen baglylykda, Türkmenistan öz teklipe eden «Beýik

Ýüpek ýoluny täzedan dikeltmek» strategiýasyny iş ýüzünde işjeň ilerledýär.

Biziň ýurdumyzyň parahatçylyga, durmuş adalatlylygyna we gadyndan gelýän gymmatlyklara eýermegi şeýle döredijilikli usulyň möhüm şerti bolup çykyş edýär. Munuň özi biziň üçin ahlak esaslarynyň özeni we daýanjydyr. Ol ykdysady we täjirçilik soraglarynda-da öz beýanyny tapýar. Bu babatda ýslam dünýäsiniň hyzmatdaşlygyň netijeli, özüne çekiji nusgalaryny görkezip biljekdigine ynanylyr. Şu maksatlara ýetmek üçin ýslam ýurtlarynyň ylalaşylan energetika syýasatyny alyp barmagy, halkara üstaşyr geçelgeleriniň netijeliligini ýokarlandyrmagy we ony ýenilleşdirmek soraglaryny utgaşdyrmagy, logistika baglanyşygyny berkitmegi zerur bolup durýar.

Şunuň bilen birlikde, Türkmenistanyň garaýşynyň hemişe deňhukukly gatnaşyklara hem-de ählumumy we sebit ýagdaýlaryna ähli gatnaşyjylaryň bähbitleriniň ykrar edilmegine esaslanýandygyny aýratyn bellemek isleýäris. Hususan-da, biziň ýurdumyz hyzmatdaşlygyň syýaslaşdyrylmagyna, energetika, ulag akymalarynyň birtaraplaýyn çäklendirilmegine garşy berk çykyş edýär. Olaryň diwersifikasiýa ýoly bilen ösdürilmeginiň we giň halkara gatnaşyjylar üçin elýeterli bolmagynyň zerurdygynyň tarapdary bolup durýar.

Türkmenistan ählumumy we sebit derejesinde yzygiderli, durnukly ykdysady ösüşi gazanmakda bilelikde işlemek üçin iň amatly şertleriň döredilmeginiň ýslam dünýäsiniň örän möhüm wezipesi bolup durýandygyny belleýär. Şunuň bilen baglylykda, Türkmenistan ýslam ýurtlarynyň bähbitleriniň utgaşykly bolmagyny, olaryň özara düşünişmegini gazanmak, ykdysady hyzmatdaşlygyň bähbitlidigine we geljeginiň uludygyna düşünmek üçin diplomatiýany gural hökmünde netijeli ulanmagyň mümkinçiliklerinden ugur alýar.

Türkmenistan bu kadalary iş ýüzünde durmuşa geçirýär, ilkinji nobatda, olary Aziýada giň möçberli we uzak möhletleýin energetika, ulag hem-de üpjünçilik ulgamlaryna degişli taslamalary amala aşyranda ulanýar. Bu ýerde gürrüň Türkmenistan — Owganystan — Pakistan — Hindistan gaz geçirijisi, Türkmenistan — Owganystan — Pakistan ugry boýunça elektrik geçiriji we optiki-süýümlü aragatnaşyk ulgamlary, Merkezi we Günorta Aziýany Ýakyn hem-de Uzak Gündogar bilen baglanyşdyrýan demir ýollar ýaly halkara ähmiýetli desgalaryň gurluşygy barada barýar. Bu agzalan taslamalaryň durmuşa geçirilmegi energetika howpsuzlygynyň derejesini düýpli ýokarlandyrmaga mümkinçilik berer. Energiýa çig malynyň çeşmeleriniň köp ýurtlara elýeterli bolmagyny üpjün eder. Şeýle hem olar esasy ulag ýollaryna çykмага, dürli söwda we täjirçilik gatnaşyklaryny ösdürmäge, täze iş orunlaryny döretmäge, köp durmuş soraglaryny çözmäge şert döreder. Bu bolsa, ahyrky netijede, syýasy ýagdaýy durnuklylaşdyrmaga, töwekgelçiliklerdir howplaryň azalmagyna, döwletara gatnaşyklarda ynanyşmagy we aç-açanlygy ýokarlandyrmaga ýardam eder.

Häzirki wagtda Türkmenistan hem ylalaşylan kadalarda we ölçeglerde işleýän, Ýewropa, Aziýa — Ýuwaş umman sebitlerini birleşdirýän, Hazar hem-de Gara deňizleriniň sebitleriniň çäklerinden geçýän Ýewraziýa multimodal ulag ugurlaryny durmuşa geçirmegiň üstünde netijeli iş alyp barýar. Munuň özi guramaçylyk, hukuk, ykdysady, maliýe hem-de tehnologiýa soraglaryň toplumyny çözmekde ulgamlaryň işleri talap edýär. Elbetde, bu tagallalar düýpli syýasy-diplomatik goldawy, Birleşen Milletler Guramasynyň derejesinde çözgütleriň goldanylmagyny we kabul edilmegini talap edýär. Şunda ýslam ýurtlarynyň raýdaslyk orny möhüm ähmiýete eýe bolar. Şunuň bilen baglylykda, biz ýslam maliýe we ykdysady institutlaryna, maýa goýum gaznalaryna ýurtlarymyzyň gatnaşýan halkara ykdysady taslamalaryna iş ýüzünde giňden ýardam bermegi, şeýle hem Birleşen Milletler Guramasynyň we beýleki abraýly halkara düzümleriň derejesinde kabul edilýän strategik çözgütleri amala aşyrmaga gatnaşmagy teklipli edýäris.

Azyk howpsuzlygyny üpjün etmegi-de hyzmatdaşlygymyzyň wajyp ugry hasap edýäris. Bu wezipe häzir Ýer ýüzüniň birnäçe sebitinde bolup geçýän, ýeňil bolmadyk geosyýasy we ykdysady ýagdaýlarda aýratyn möhümdir. Türkmenistan Azyk howpsuzlygy boýunça ýslam guramasyna gatnaşyýy ýurt hökmünde ylalaşylan syýasatyň alnyp barylýan ugrunda çykyş edýär. Şeýle hem dürli sebäplere görä, azyk önümleriniň we durmuşda zerur bolan beýleki harytlaryň ýetmezçiligi bilen ýüzbe-ýüz bolan ýslam ýurtlarynyň bähbitlerini goramagyň tarapdary bolup durýar.

Biziň ýurdumyz bu kadalary iş ýüzünde amala aşyrýar. Hususan-da, Türkmenistan owgan halkyna raýdaslyk bildirip, köp ýyllaryň dowamynda azyk önümlerini, çaga iýmitini, ýyly egin-eşikleri, derman serişdelerini, hususy arassaçylyk serişdelerini ynsanperwerlik kömegi hökmünde doganlyk goňşy ýurda iberýär. Biz bu işlerimizi geljekde hem dowam etdireris.

Tehnologiýalar hyzmatdaşlygyň ýene-de bir möhüm ugry bolup durýar. Biziň ýurtlarymyz, aýratyn-da, soňky ýyllarda ýokary tehnologiýalar, innowasion işläp taýýarlamalar, emeli aň ulgamynda uly tejribe topladylar. Bu mümkinçilikler dünýä hojalyk gatnaşyklaryna doly deňhukukly goşulmak üçin ösüşiň öndebaryjy orunlaryna çykmakda ýslam dünýäsiniň döwletleriniň umumy tagallalarynda ulanylyp bilner we ulanylar. Biziň döwletlerimiziniň tehnologiýa kooperasiýalarynyň ugurlaryny, tejribe alyşmagy, ýokary derejeli hünärmenleri taýýarlamagy, bilelikdäki köpugurly innowasion maksatnamalary we amaly ähmiýetli, düýpli barlaglaryň taslamalaryny işe girizmegi ulgamlaryň hem-de yzygiderli esasyda ýola goýmagyny maksadalaýyk hasaplaýarys.

Gadyrly dostlar!

Hormatly foruma gatnaşyjylar!

Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň
Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowyň «Russiýa — Yslam dünýäsi:
KazanForum 2025» XVI halkara ykdysady forumyndaky ÇYKYŞY

Kazanda bolmak bilen, Türkmenistan bilen Russiýa Federasiýasynyň doganlyk Tatarystan Respublikasynyň hyzmatdaşlygynda ýetilen sepgitleri we bitirilen hyzmatlary aýratyn bellemek isleýärim. Tatarystanly kärdeşlerimiz bilen gatnaşyklar biziň ýurdumyzyň Russiýa, onuň sebitleri bilen söwda-ykdysady, medeni-ynsanperwer gatnaşyklaryny ösdürmekde netijeli hyzmatdaşlygyň nusgalyk mysaly bolup durýar. Şunda Tatarystan kuwwatly tehnologik, serişde we senagat mümkinçilikleri babatda hem, Türkmenistan bilen taryhy gatnaşyklary babatda hem aýratyn orny eýeleýär.

Biz Tatarystan bilen energetika pudagynda, senagat, ulag, söwda we beýleki birnäçe ugurlar boýunça bilelikdäki işleri alyp barýarys. Şu işde Russiýa Federasiýasynyň ýolbaşçylary we Hökümeti tarapyndan berilýän goldawy aýratyn nygtamak isleýärim. Şeýle garaýyş üçin minnetdarlyk bildirip, onuň Türkmenistanyň hem-de Russiýanyň halklarynyň uzak möhletleýin we düýpli bähbitlerine laýyk gelýändigine ynanyryn. Bu bolsa iki ýurduň arasyndaky strategik hyzmatdaşlygyň ruhuna, mazmunyna doly laýyk gelýär.

Elbetde, yslam ýurtlarynyň we Russiýanyň arasynda dostlugy, özara düşünişmegi, ynanyşmagy, hyzmatdaşlygy berkitmekde Tatarystan Respublikasynyň, hut hormatly Baştutan Rustam Nurgaliýewiç Minnihanowyň netijeli we döredijilikli ornuny bellemegi wajyp hasaplaýaryn. Bu möhüm wezipe Tatarystan Respublikasynyň hem-de onuň ýolbaşçylarynyň diňe bir yslam döwletlerinde däl, eýsem, бүтін dünýäde-de uly abraý gazanandygyny görkezdi.

Yslam dünýäsiniň bir bölegi hökmünde Türkmenistan onuň ähli halklary bilen doganlyk, raýdaşlyk we hormat goýmak gatnaşyklaryna düýpli eýerýär. Bu gatnaşyklary ösdürmäge hem-de berkitmäge, biziň ýurtlarymyzyň parahatçylyk, abadançylyk, gülläp ösüş bilen bagly işlerine öz goşandyny goşmaga taýýardyr.